

דף קנ"ג

מתנה שכ' בה בחיים ובמוות רב א' היא
כמתנת שכ"מ ושמואל א' כמתנת בריא
ובמות¹⁶. רב אמר כיון שכתב במות התכוון להקנותה לאחר מיתה, וכתב מחיים
לסימן טוב, שלא רצה לפתוח פיו לשטן¹⁷ 18. ושמואל אמר, שהיא כמתנת בריא
שהרי כתב 'בחיים', ואפילו אם עמד אינו חוזר¹⁹. והוא כתב במוות, כמי שאמר
מעשה ועד עולם הרי היא כמתנת בריא. נהרדעי אמרו, שהלכה כדברי רב. ואמר
רבא שאם כתוב במתנה 'מחיים' שמשמע שמעשה התחיל לקנות והיא מתנת בריא.
ואמר אמימר אין הלכה כרבא. אמר לו רב אשי, הרי כן אמרו נהרדעי שהלכה כרב
שקונה לאחר מיתה, והוא הדין כשכתב מחיים? עונה הגמרא, החידוש שרב פסק
כן בין אם כתב בחיים או מחיים.

מעשה באדם שהיה כתוב בשטר שלו בחיים ובמוות שבא לפני רב נחמן בנהרדעא.
ורב נחמן אמר לו לך לדון לפני רב ירמיה בר אבא, במקום ששמו 'שום טמיא' כדי
שידון את הדין כרב, מפני שנהרדעא הוא מקומו של שמואל, ואפילו שהלכה כרב
אינה מדת דרך ארץ לדון כרב במקומו של שמואל.

רבא דן אשה כשיטתו וקללתו
מעשה באשה שחלתה וכתבה בשטר המתנה לשון
'מחיים', והבריאה. באה לדין לפני רבא, שרצתה
לבטל את מתנתה. ורבא דן כשיטתו שבעל השטר קנה והאשה הפסידה. והאשה
הטרידה אותו ואמרה לא יפה דנתני. ורבא אמר לרב פפא בנו של רב חנן, הסופר
שלו. לך כתוב לה שהדין עמה, וכתוב בסוף הדברים, שוכר עליהן או מטען.
לסימן בתוך השטר שהתכוון לדחות את האשה ולהטעותה כדי להיפטר ממנה.
והאשה שהבינה זאת קללתו ואמרה שספינתו תטבע. ושרו את בגדיו של רבא
במים כדי שקללתה תתקיים בכך. ואפילו שעשו כך לא ניצל מטביעת ספינתו,
משום מה שאמרו 'אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך'²⁰.

משנה

מי שכתב שטר מתנה בסתם, ולא הזכיר לא לשון של שכיב מרע ולא לשון של

16 וא"א להעמיד במתנת בריא שהרי איך רב יאמר הרי היא כמתנת שכיב מרע לקנות לאחר מיתה והלא אין שטר
לאחר מיתה. רשב"ם.

17 כלומר המקום יצילני מחולי זה ולא אמות. רשב"ם.

18 חוזר וכ"ש אם מתנת שכיב מרע בכל שהוא בלא שיוך דלא קני אלא עד לאחר מיתה. רשב"ם.

19 ואפילו במתנה בלא שיוך לא יאמר שמואל לא ידענא מאי אידון בה שנאמר אין שטר לאחר מיתה, שהרי כתב
בה מחיים. רשב"ם.

20 ומכאן למדנו שבין בחיים בין מחיים הוא סימן לחיים. רשב"ם.

בריא²¹. הוא אומר שכיב מרע הייתי ורוצה לחזור בו, והם אומרים בריא היית ואינך יכול לחזור, הנותן צריך להביא ראיה שהיה באותה שעה שכיב מרע, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, על מקבל מתנה המתנה להביא ראיה, ש'המוציא מחברו עליו הראיה' והנותן הוא המוחזק בנכסים.

גמרא

מתנה שנכתבה בסתם ומתוך מחלתו מעשה במתנה שנכתב בה 'כד הוה קציר ורמי נפט' 99ט

בערסיה' ולא נכתב בה 'ומגו מרעיה איפטר לבית עולמיה'²² ²³. ואמר רבה הרי מת והרי קברו מוכיח עליו, והולכים בתר השתא ומעמידים על חזקת מיתתו ואומרים שמת מתוך אותו חולי ומקבל המתנה קנה. אמר לו אביי מי יאמר שהוא נפטר מאותו חולי?, הלא רוב חולים לחיים וחוזר והחלים מחליו ואחר כך חלה ומת. אם בספינה שטובעת בים שרובם עומדים לאבד נותנים עליהן חומרי חיים וחומרי מתים²⁴. כל שכן בחולים שרוב החולים לחיים²⁵.

אמר רב הונא בנו של רב יהושע, דברי רבה נאמרו כשיטת רבי נתן. ששנינו בברייתא, מתנה שאין כתוב בה לא לשון מתנת בריא ולא לשון מתנת שכיב מרע, מי מוציא מיד מי? רבי יעקב אומר, הנותן עומד בנכסיו וזוכה בהם כמוחזק בנכסים, ויד בעל השטר על התחתונה. והן לא מוציאים מידו אלא בראיה. רבי נתן אומר, אם בריא הוא בשעת העמדה בדין, עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע, אם שכיב מרע הוא עליהם להביא ראיה שבריא היה.

א"ר א לענין טומאה כמחלוקת ואמר רבי אלעזר, כמו שרבי יעקב ורבי נתן נחלקו

במתנה סתם אם הולכים אחר 'השתא', אחר המצב כפי שהוא עכשיו או אחר חזקת נכסים. כך נחלקו בספק טומאה. שברשות היחיד ספיקו טמא, וברשות הרבים ספיקו טהור. ששנינו במשנה במסכת טהרות, אדם שנכנס לבקעה²⁶ ואינו יודע מתי נכנס, אם בימות החמה רשות היחיד לשבת²⁷

21 לשון שכיב מרע 'כדקציר ורמי בערסיה' ולשון מתנת בריא 'כד מהלך על רגלוהי בשוקא', ומדובר במתנה בלא שיור שא' שאינה מתנה שאם עמד חוזר. רשב"ם ותוס'.

22 כמו שהיו רגילים לכתוב במתנת שכיב מרע הנכתבות לאחר מיתתם להודיע שהנכסים האלו נתונים למקבל בצוואת שכיב מרע, והנותן נפטר מתוך אותו חולי ולא עמד מחוליו ולא חוזר בו. רשב"ם.

23 והיורשים טענו שעמד ואפ' שלא היו טוענים שחוזר בו. שכיון שעמד מסתמא שחוזר בו אפ' לא אמר בפירושו. וכן בגיטין פרק מי שאחוז. ועוד אמרו שם א"ר אלעזר שכיב מרע שניתק מחולי אל חולי מתנתו מתנה, ודוקא ניתק אבל עמד אין מתנתו מתנה אע"פ שלא חוזר בו. תוס'.

24 כמו ששנינו אבל עיר שכבשה כרכוס וספינה שאבדה בים נותנים עליו חומרי חיים וחומרי מתים בת כהן לישראל בת ישראל לכהן שתיהן אין אוכלות בתרומה. רשב"ם.

25 כמו ששנינו המביא גט והניחו זקן או חולה נותנים לה בחזקת שהוא קיים שנאמר שעמד מחליו וחוזר בו. אבל רבה לא חוזר בו וק"ל כדבריו שדבריו כרבי נתן שק"ל כדבריו כמו שא"ר נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא. רשב"ם. וכ"כ תוס'.

26 מסוייגת בגדר סביב היא רה"י לשבת ואפ' היא קרפף יותר מבית סאתים לזרוק בתוכו מרה"ר חייב ולטלטל אסור. רשב"ם.

27 בפ"ק דשבת (דף ו:ו) נח' אמוראים יש שמעמיד בבקעה שהוקפה מארבע רוחות. רה"ר לטומאה, שאפ' חצר שנכנסים בה בוז ויוצאין בוז אמרו בעירובין שהיא רשות הרבים לטומאה כ"ש בקעה שהולכים בה תדיר. ויש

ורשות הרבים לטומאה, מפני שאינה מקום סתירה²⁸. בימות הגשמים²⁹ רשות היחיד לכאן ולכאן. לרבי נתן הוא טהור, ואם הם ימות הגשמים הוא טמא שהולכים אחר עכשיו. ולרבי יעקב שהולך אחר חזקה 'העמד טהור על חזקתו' והוא טהור עד שיבאו עדים ויעידו שנכנס בימות הגשמים.

רבא אמר³⁰, לא שנו שבקעה בימות החמה היא רשות הרבים לטומאה³¹ אלא שלא עברו על בקעה זאת ימות הגשמים, אבל עברו עליו ימות הגשמים, היא רשות היחיד לכאן ולכאן. מפני שלא פקע ממנה שם רשות היחיד אחרי שגדרוה אפילו כשיגיעו ימות החמה.

שמעמיד בלא הוקפה והיא כרמלית. ונקראת רה"י לפי שאינה רה"ר. תוס'.

28 אבל בימות הגשמים שיש שם זרעים אין נכנסים לתוכה והוי מקום סתירה וספק טומאה טמא. רשב"ם.

29 ר"ח פי' שבימות הגשמים אין בני אדם נכנסין בתוכה מפני רוב הגשמים. ואין נראה שאין זה מחמת מילוי מים אלא מפני התבואה כמו ששנינו בתוספתא שהביא ר"ח, אלו ימות החמה משתעקר התבואה ממקומה. תוס'.

30 מילתא באפי נפשה והמפרש את דברי ר"א על דרבא אינו אלא טועה שרבא הוא. רשב"ם.

31 שלא עברו על בקעה זו ימות הגשמים משגדרוה אבל עברו עליה ימות הגשמים לא פקע מינה שם רה"י אפילו משיגיעו ימות החמה ותהיה לעולם רה"י לכאן ולכאן. והיא סברא או חומרא דרבנן. ור"ח פירש שרבא חולק על ר' אלעזר ופי' לא שנו דבקעה כו' אלא בזמן שלא עברו על זו הטומאה שהיתה עתה בבקעה ימות הגשמים אבל עברו על זו הטומאה ימות הגשמים רה"י היא לכאן ולכאן. רשב"ם. ותוס' מק' על פירושם, ולכן נראה לר"י לפרש ל"ש שבקעה רה"ר לטומאה אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים, פי' על הטומאה שנודע שלא עברו עליו ימות הגשמים משעבר שם ולא ידע אם בימות החמה נכנס או בימות הגשמים נכנס. שאם בא לשאול לפנינו יש לנו לחושבה רה"ר שהולכים בתר השתא. אבל אם עברו עליה בימות הגשמים פי' שלא נודע לו אם בימות החמה או בימות הגשמים נכנס ומשבא הספק עברו עליה ימות הגשמים אפ' הוא בא לשאול בימות החמה היא רה"י לטומאה. כיון שקרוב היה לימות הגשמים יותר. ורה"י לכאן ולכאן פירושו לגבי שם טומאה כמו לגבי שבת.